

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Till arbetspensionsanstalterna

INFÖRANDE AV LIKA VILLKOR FÖR REGISTRERAD TILLÄGGSPENSION FÖR KVINNOR OCH MÄN

I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män har 25 § 4 mom., som tillåter tilläggspensionsordningar med olika villkor för kvinnor och män, upphävts med verkan från 1.12.1997.

Dessutom har en särskild lag om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang givits. Lagen innehåller bestämmelser om jämställande av pensionsordningar med olika villkor för kvinnor och män. Lagen trädde i kraft 1.12.1997.

Kartan över registrerbara tilläggsförmåner enligt 11 § APL har kompletterats med bestämmelser om tillämpning av lika villkor för tilläggspension för kvinnor och män.

Målet med jämställandet av pensionsordningarna är att de anställda som har haft en lägre pensionsålder i så stor utsträckning som möjligt skall få behålla sina förmåner. De anställda som har haft en högre pensionsålder skall under vissa förutsättningar få välja den lägre pensionsåldern, men får då i regel mindre i ålderspension.

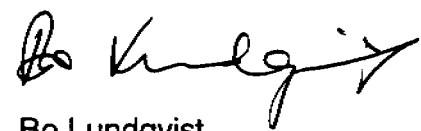
I detta cirkulär redogörs för vilka följderna av de ovan nämnda lagarnas bestämmelser om jämställande av tilläggspensionsordningar är för frivilliga tilläggsförmånsordningar som är registrerade enligt 11 § APL.

Pensionsskyddscentralen kommer att lämna separata anvisningar om anmälningstrafiken under våren 1998.

Regeringens proposition med förslag till lagändringarna (HE 174/1997 vp) på finska har sänts till pensionsanstalterna som bilaga till cirkulär A 32/97 och lagarna som stadfästes 28.11.1997 som bilaga till cirkulär A 38/97.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Bo Lundqvist

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Innehållsförteckning

INFÖRANDE AV LIKA VILLKOR FÖR REGISTRERAD TILLÄGGSPENSION FÖR KVINNOR
OCH MÄN

1	DET HUVUDSAKLIGA INNEHÅLLET I LAGARNA.....	3
2	JÄMSTÄLLANDE AV PENSIONSORDNING GENOM ÖVERENSKOMMELSE	5
3	JÄMSTÄLLANDE AV PENSIONSORDNING ENLIGT VALRÄTTSMODELLEN.....	6
	3.1 Valrätt och valgrupper	6
	3.2 Garantipension	8
	3.3 Anställningar som har upphört och pensioner som har börjat före lagens ikraftträdande	9
4	JÄMSTÄLLANDE AV FAMILJEPENSION	9
5	BERÄKNINGSREGLER	10
	5.1 Sänkning av pensionsåldern	11
	5.1.1 Sänkt pensionsålder på basis av den anställdas val	11
	5.1.2 Sänkt pensionsålder enligt ny överenskommelse	13
	5.2 Höjning av pensionsåldern	13
	5.3 Gottgörelse för den retroaktiva tiden	14
6	ARBETSGIVARENS OCH DEN ANSTÄLLDAS FÖRSÄKRINGSPREMIER	15
7	IKRAFTTRÄDANDE	15

Bilaga 1	Schema över valrättsmodellen
Bilaga 2	Exempel
Bilaga 3	Bestämmelser som förutsätter jämställande av tilläggspensionsordningar
Bilaga 4	Ändringar i kartan över registrerbara tilläggförmåner enligt 11 § APL
Bilaga 5	Modell för informationsmeddelande

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

INFÖRANDE AV LIKA VILLKOR FÖR REGISTRERAD TILLÄGGSPENSION FÖR KVINNOR OCH MÄN

1

DET HUVUDSAKLIGA INNEHålLET I LAGARNA

Jämställdhetslagen

I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män har 25 § 4 mom., som tillåter tilläggspensionsordningar med olika villkor för kvinnor och män, upphävts med verkan från 1.12.1997.

Arbetsgivaren kan ha pensionsordningar med frivilliga tilläggförmåner som varierar t.ex. enligt yrkesgrupp och anställningstidpunkt. Om förmånerna inte bestäms enligt kön, är sådana pensionsordningar fortfarande tillåtna och omfattas inte av bestämmelserna om jämställande av tilläggspensionsordningar.

Lagen om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang

En särskild lag om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang trädde också i kraft 1.12.1997. I lagen förutsätts att sådana pensionsordningar som arbetsgivaren erbjuder sina anställda som komplement till det lagstadgade pensionsskyddet skall jämnställas efter lagens ikraftträdande så att villkoren för pensionsskyddet och övriga förmåner är desamma för kvinnor och män.

Enligt den nya lagen skall bestämmelserna om jämställande av pensionsordningarna gälla

- tilläggförmåner som definieras i en pensionsstiftelses eller pensionskassas stadgar,
- tilläggförmåner registrerade enligt 11 § APL,
- formfria tilläggspensionsförsäkringar som arbetsgivaren tecknar i ett försäkringsbolag
- arbetsgivarens pensionsstadgor och andra pensionsutfästelser.

För de bestämmelser som förutsätter jämställande av tilläggspensionsordningar redogörs närmare i bilaga 3.

I detta cirkulär behandlas jämställande av tilläggförmåner registrerade enligt 11 § APL. De registrerade tilläggförmånerna kan inbegripa

- bättre villkor för APL-grundpension, såsom lägre pensionsålder och utvidgning av villkoren för familjepension för efterlevande och barn
- tillägg till den försäkrades eller de efterlevandes grundpension genom tilläggspension eller

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

- begravningsbidrag

En enskild arbetsgivare kan komma överens med de anställda om jämställandet av tilläggs pensionsordningen så att pensionsåldern och övriga förmåner bestäms oberoende av kön. Om annat inte avtalas, finns det i lagen bestämmelser om en valrättsmodell, som går ut på den anställdas möjlighet att under vissa förutsättningar välja pensionsålder.

Valrättsmodell för jämställande av pensionsordningen

Om inte annat avtalas om jämställande av pensionsordningen, skall enligt lagen en valrättsmodell användas. Modellen går ut på att de anställda som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande 1.12.1997 har en fortlöpande anställning och omfattas av en pensionsordning med olika villkor för kvinnor och män indelas i två grupper enligt ålder och anställningens längd.

Gruppindelning

De anställda som hör till grupp 1 är i allmänhet antingen nära pensionsåldern eller har omfattats länge av pensionsordningen. De anställda i denna grupp får välja den tidigare lägre eller högre pensionsåldern.

För de anställda som inte uppfyller kriterierna för grupp 1 fastställs en ny pensionsålder, som är lika för bägge könen. I denna grupp kan lika villkor för kvinnor och män också införas så att de anställda får välja mellan den nya pensionsåldern, som är lika för bägge könen, och den tidigare högre pensionsåldern.

Den anställda skall skriftligen underrätta den som sköter pensionsordningen om valet av pensionsålder. Anmälan skall göras inom nio månader från lagens ikraftträdande, senast 31.8.1998.

Fastän det i lagen och detta cirkulär talas om valet av pensionsålder, gäller valet de samtliga villkoren för pensionsskyddet. När den anställda väljer en viss pensionsålder, bestäms de övriga förmånerna, såsom pensionens belopp, familjepensionen och begravningsbidraget, således enligt den valda pensionsåldersgruppen. Eventuell invalid- och arbetslöshetspension beräknas likaså enligt den nya pensionsåldern.

Undantagsbestämmelse om beräkning av anställningstiden och bestämmelse om garantipension

Pensionen för de anställda som väljer en lägre pensionsålder än de har haft tidigare beräknas på ett sätt som avviker från de normala bestämmelserna. Tilläggs pensionen beräknas endast på anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994. Av den anledningen leder valet av

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

lägre pensionsålder i allmänhet till en mindre ålderspension. Ålderspensionen är likväl minst lika stor som den s.k. garantipensionen. Garantipensionen är lika stor som den förtida ålderspensionen beräknad enligt den tidigare högre pensionsåldern.

Intjänade pensioner

Enligt principerna för den lagstagade arbetspensionen består de intjänade pensionerna i samband med ändringarna i fråga om pensionsåldern.

Kostnaderna

Om de premier som införande av lika tilläggs pensionsvillkor för kvinnor och män medför inte kan uppbäras t.ex. av den anledningen att arbetsgivaren går i konkurs, skall de försäkrades pensionsförmåner inte jämföras till denna del.

För enkelhetens och klarhetens skull antas i detta cirkulär härfter att kvinnorna har haft den lägre pensionsåldern i den tidigare pensionsordningen och männen den högre.

2

JÄMSTÄLLANDE AV PENSIONSORDNING GENOM ÖVERENSKOMMELSE

Arbetsgivaren och de anställda kan sinsemellan komma överens om hur tilläggsförmånerna skall jämföras. Det är likväl inte möjligt att retroaktivt införa sämre tilläggs pensionsvillkor, dvs. högre pensionsålder eller sämre förmåner. Sämre villkor kan endast införas från den tidpunkt då de nya stadgarna eller bestämmelserna träder i kraft.

De anställda som har haft en högre pensionsålder skall för tiden mellan 1.1.1994 och tidpunkten för jämförande av pensionsordningen garanteras motsvarande förmåner som de som har haft en lägre pensionsålder. Beträffande registrerade tilläggsförmåner kan detta genomföras så att en gottgörelse motsvarande de bättre förmånerna räknas in både i grundpensionen och i tilläggs pensionen för denna tid. För beräkning av gottgörelsen redogörs i punkten 5.3.

De anställda har rätt att fränsäga sig gottgörelsen för tiden mellan 1.1.1994 och tidpunkten för jämförande av pensionsordningen. Det kan komma i fråga när den anställda själv måste bidra till tilläggs pensionen med en viss andel. Den anställda skall skriftligen i enlighet med pensionsanstaltens anvisningar meddela pensionsanstalten att han fränsäger sig gottgörelsen.

När social- och hälsovårdsministeriet godkänner ändringen i pensionsstiftelsens eller pensionskassans stadgar avgör det samtidigt om den överenskomna modellen uppfyller lagens villkor om

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

jämställande av tilläggs pensionsordningen. Pensionsskyddscentralen avgör om tilläggförmånerna kan registreras enligt 11 § APL.

Om pensionsåldern i pensionsordningen är lika för bägge könen men de övriga förmånerna är olika för kvinnor och män, skall arbetsgivaren och de anställda komma överens om hur förmånerna skall jämföras. Det kan gälla förmåner som

- utvidgning av villkoren för familjepension för efterlevande och barn
- egen tilläggs pension eller tilläggsfamiljepension till ett visst belopp
- begravningsbidrag.

3

JÄMSTÄLLANDE AV PENSIONSORDNING ENLIGT VALRÄTTSMODELLEN

Om inte annat avtalas om jämförande av pensionsordningen, skall lagens valrättsmodell tillämpas.

3.1

Valrätt och valgrupper

Valbara förmåner

De anställda som vid lagens ikraftträdande 1.12.1997 omfattas av en tilläggs pensionsordning med olika villkor för kvinnor och män kan välja enligt vilken pensionsålder rätten till ålderspension bestäms. Valet gäller samtliga villkor för pensionsskyddet, dvs. utöver pensionsåldern också pensionens belopp, familjepensionen och övriga förmåner. Förmånerna bestäms enligt den pensionsgrupp vars pensionsålder den anställda väljer.

För valet skall de anställda som 1.12.1997 har en fortlöpande anställning indelas i två grupper enligt ålder och anställningens längd. I bilaga 1 finns en schematisk bild över indelningen av de anställda i grupper enligt valrättsmodellen.

Valgrupp 1

Till valgrupp 1 hör de anställda som avses i 3 § lagen om jämförande av frivilliga tilläggs pensionsarrangemang.

Alla de anställda i valgrupp 1 skall ha omfattats av tilläggs pensionsordningen utan avbrott från 1.1.1994 fram till 30.11.1997.

En ytterligare förutsättning är att den anställda räknat från 30.11.1997 når den lägre pensionsåldern i pensionsordningen inom

- högst 10 år eller
- mer än 10 år men högst 15 år och att den anställda före 30.11.1997 har omfattats av pensionsordningen i minst 7 år

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

eller

- mer än 15 år och att den anställda före 30.11.1997 har omfattats av pensionsordningen i minst 10 år.

Ett villkor för rätt att omfattas av tilläggs pensionsordningen kan vara att den anställda får inträde i pensionsordningen först efter en viss väntetid. En anställd som inte omfattades av pensionsordningen 30.11.1997 på grund av bestämmelserna om väntetid men når den lägre pensionsåldern inom högst 10 år, har rätt att välja pensionsålder.

De anställda i valgrupp 1 får välja antingen den tidigare lägre eller högre pensionsåldern i pensionsordningen. Till grund för valet ligger de villkor för pensionsskyddet som är i kraft 1.12.1997.

Om t.ex. männen enligt tilläggs pensionsordningen har pensionsåldern 65 år och tilläggsfamiljepension till ett visst belopp betalas efter män och kvinnorna har pensionsåldern 60 år, kan både männen och kvinnorna välja antingen pensionsåldern 65 eller 60. Om den anställda väljer pensionsåldern 65 år, kan också tilläggsfamiljepension till ett visst belopp beviljas efter den anställda.

I valgrupp 1 gäller ändringarna i pensionsåldern från 1.1.1994. De pensioner som har tjänats in fram till tidpunkten för jämställande av pensionsordningen består likväl och räknas om att motsvara den nya pensionsåldern.

För att få höra till valgrupp 1 skall den anställda således ha haft en fortlöpande anställning under tiden 1.1.1994 - 30.11.1997. Fastän en APL-anställning har avbrutits t.ex. på grund av oavlönad frånvaro från arbetet, kan den anställda ändå höra till valgrupp 1. Om den anställda t.ex. till följd av nya arbetsuppgifter har fått inträde i tilläggs pensionsordningen efter 1.1.1994, kan han inte höra till valgrupp 1.

Arbetsgivaren och de anställda kan också komma överens om lindrigare kriterier för rätt att höra till valgrupp 1, t.ex. så att alla de anställda som har omfattats av pensionsordningen med olika villkor för kvinnor och män får höra till valgruppen.

Valgrupp 2

På de anställda som 1.12.1997 omfattades av en pensionsordning med olika villkor för kvinnor och män, men som inte uppfyller kriterierna för valgrupp 1 tillämpas bestämmelserna i 5 § lagen om jämställande av frivilliga tilläggs pensionsarrangemang.

För de anställda i valgrupp 2 skall en ny pensionsålder som är lika för bägge könen fastställas. Den kan fastställas så att de sammanlagda utgifterna för pensionsordningen förblir oförändrade för denna grupp. Beträffande registrerade tilläggsförmåner skall pensionsåldern

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

fastställas i hela år. Om övriga förmåner i pensionsordningen, såsom familjepension och begravningsbidrag, avtalas särskilt.

Om den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen är högre än den tidigare pensionsåldern för kvinnor, gäller ändringen i pensionsåldern för kvinnor fr.o.m. tidpunkten för jämställande av pensionsordningen. Å andra sidan om den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen är lägre än den tidigare pensionsåldern för män, kan ändringen i pensionsåldern för män gälla fr.o.m. 1.1.1994. För den retroaktiva tiden får männen en gottgörelse som motsvarar kvinnornas bättre förmåner. Den anställda kan frånsäga sig gottgörelsen exempelvis p.g.a. den pensionsavgift som han själv måste betala. För beräkning av gottgörelsen redogörs i punkten 5.3.

I denna grupp kan lika tilläggs pensionsvillkor också införas så att de anställda får besluta om de väljer den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen eller den tidigare högre pensionsåldern i pensionsordningen. Övriga förmåner bestäms enligt den valda pensionsgruppen.

Ändringen av pensionsåldern för kvinnor till den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen eller till den tidigare högre pensionsåldern gäller fr.o.m. tidpunkten för jämställande av pensionsordningen. Om en man väljer den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen, gäller ändringen fr.o.m. 1.1.1994. Om mannen har rätt att välja pensionsålder, behöver inte någon gottgörelse motsvarande kvinnornas bättre förmåner läggas till honom för tiden mellan 1.1.1994 och tidpunkten för jämställande av pensionsordningen.

3.2

Garantipension

De män som har valt den lägre pensionsåldern garanteras en ålderspension som är minst lika stor som den förtida ålderspensionen beräknad enligt de tidigare villkoren för pensionsskyddet. Denna s.k. garantipension är lika stor som den förtida ålderspensionen enligt den ursprungliga högre pensionsåldern.

Om anställningen upphör innan den anställda går i pension, bildas i fråga om registrerade tilläggsförmåner enligt 11 § APL på normalt sätt ett fribrev som registreras i Pensionsskyddscentralens register över arbetsförhållanden. Bestämmelsen om garantipension gäller varken fribrev eller invalid-, arbetslöshets- eller familjepension.

För bestämmande av garantipensionen redogörs närmare i punkten 5.1.1, beräkningsreglema.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

3.3

Anställningar som har upphört och pensioner som har börjat före lagens ikraftträdande

Rätten att välja pensionsålder gäller inte för anställningar som har upphört innan lagen har trätt i kraft och lika villkor för pensionsskyddet skall inte införas i sådana fall. Inga ändringar görs heller i pensioner som har börjat före lagens ikraftträdande.

4

JÄMSTÄLLANDE AV FAMILJEPENSION

Familjepensionsordningarna skall fr.o.m. 1.12.1997 vara jämställda på samma sätt som villkoren för egen tilläggspension. Bestämmelserna om jämställande av pensionsordningar gäller inte pensionsförmåner som beviljas efter sådana personer vars anställning har upphört före 1.12.1997.

Valrättsmodellen och valgrupp 1

Om den anställda hör till valgrupp 1 enligt lagens valrättsmodell och om annat inte har avtalats om pensionsordningen, har den anställda rätt att välja antingen pensionsgruppen för kvinnor eller pensionsgruppen för män. Enligt den valda gruppen bestäms pensionsåldern, pensionens belopp och rätten till tilläggsfamiljepension.

Om den anställda före valet av pensionsålder hörde till en pensionsgrupp utan rätt till tilläggsfamiljepension och har genom valet av pensionsålder bytt pensionsgrupp, kan eventuell tilläggsfamiljepension beräknas på anställningstiden först f.ro.m. 1.1.1994.

Om de anställda i valgrupp 1 har samma pensionsålder, men villkoren för tilläggsfamiljepension är olika för kvinnor och män, kan ett avtal ingås om införande av lika villkor för tilläggsfamiljepension fr.o.m. 1.12.1997 på det sätt som beskrivs i nästa stycke.

Ny tilläggsfamiljepension på lika villkor för kvinnor och män

De anställda som inte hör till valgrupp 1 enligt lagen skall erbjudas en ny tilläggspensionsordning för egenpension med lika villkor för kvinnor och män. Kostnaderna för den nya pensionsordningen skall motsvara kostnaderna för den tidigare pensionsordningen. En uppskattning av kostnaderna för tilläggsfamiljepensionen behöver inte göras i detta sammanhang.

Den nya tilläggsfamiljepensionsordningen med lika villkor för kvinnor och män skall införas fr.o.m. 1.12.1997. Utvidgningen av villkoren för familjepension och rätten till tilläggsfamiljepension till ett visst belopp

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

skall vara lika efter både kvinnor och män. Tilläggsfamiljepension kan då ordnas

- till efterlevande och barn efter både kvinnor och män
- genom utvidgning av villkoren för familjepension efter både kvinnor och män (slopade åldersbegränsningar för efterlevande och högre slutålder för bampension)
- efter ingen alls.

Om tillämpningen av bestämmelserna om jämställande av pensionsordningar leder till att tilläggsfamiljepension beviljas efter en anställd, kan tilläggsfamiljepensionen endast beräknas på anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994. Familjepensionen enligt grundskyddet beräknas under alla omständigheter på hela anställningstiden.

Upplösning av tilläggsfamiljepensionsordning

Om jämställandet genomförs så att tilläggsfamiljepensionsordningen upplöses, räknas ett fribrev ut av tilläggsfamiljepensionen till ett visst belopp på samma sätt som när en anställning upphör.

De anställda som har haft ofördelaktiga villkor i pensionsordningen får inte någon sådan gottgörelse för den retroaktiva tiden 1.1.1994 - 30.11.1997 som tillämpas på tilläggsfamiljepensionsordningar för egenpension, eftersom gottgörelsen skulle vara endast obetydlig.

5 BERÄKNINGSREGLER

Bestämmelserna om jämställande av pensionsordningar har fört med sig några nya beräkningsregler, som endast används i samband med jämställande av pensionsordningar. Reglerna gäller inte i normala fall. De nya reglerna är:

- Pensionsåldern för rätt till grundpension kan sänkas med verkan från 1.1.1994.
- När pensionsåldern sänks på basis av den anställdas val, beaktas anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994 när den målsatta nivån för tilläggsfamiljepension fastställs. Detsamma gäller tilläggsfamiljepension som beviljas efter en sådan anställd.
- När pensionsåldern sänks på basis av den anställdas val, beviljas den anställda en pension som motsvarar minst den förtida ålderspensionen beräknad enligt den tidigare högre pensionsåldern.
- Om lika tilläggsfamiljepensionsvillkor införs på något annat sätt än genom valmetoden, skall en gottgörelse som motsvarar kvinnornas bättre förmåner räknas in både i grund- och i tilläggsfamiljepensionen för

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

männen för tiden mellan 1.1.1994 och tidpunkten för jämställande av pensionsordningen.

Dessa bestämmelser har fogats till kartan över tilläggsförmåner enligt 11 § APL. Ändringarna i kartan finns i bilaga 4.

5.1

Sänkning av pensionsåldern

En sänkning av pensionsåldern till följd av jämställande av pensionsordningen kan komma i fråga i följande fall:

- 1) En man som hör till den grupp anställda som definieras i lagens 3 § väljer den lägre pensionsåldern för kvinnor.
- 2) En man som hör till den grupp anställda som definieras i lagens 5 § väljer den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen.
- 3) För den grupp anställda som definieras i lagens 5 § avtalas om en ny pensionsålder som är lika för bägge könen och som skall gälla för alla i gruppen.
- 4) Om jämställande av systemet med tilläggsförmåner avtalas på ett annat sätt än enligt lagens valrättsmodell och lika pensionsålder införs för alla som omfattas av pensionsordningen.

Nedan redogörs först för ett fall där pensionsåldern sänks på basis av den anställdas val och därefter för ett fall där pensionsåldern sänks genom ett annat förfarande.

5.1.1

Sänkt pensionsålder på basis av den anställdas val

För män som väljer den lägre pensionsåldern sänks pensionsåldern både för grund- och tilläggs pensionen. När pensionsåldern sänks till följd av bestämmelsen om jämställande av pensionsordningar, kan sänkningen likväl göras på ett sätt som avviker från den praxis som hittills har tillämpats.

Grundpension

I normala fall görs sänkningen av pensionsåldern för grundpensionen från anställningens början. En sänkning av pensionsåldern som baserar sig på den anställdas val kan likväl göras först med verkan från 1.1.1994. Den grundpension som har tjänats in fram till 31.12.1993 räknas då om att motsvara den lägre pensionsåldern. Omräkningen görs enligt villkoren och grunderna för fribrev motsvarande minimiskyddet. Därefter tjänar den anställda in pension f.ro.m. 1.1.1994 enligt den lägre pensionsåldern och för anställningen uppbärs en årsavgift som motsvarar den lägre pensionsåldern.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Tilläggs pension

Tilläggsförmåner som har tjänats in fram till tidpunkten för ändring av pensionsskyddet räknas om att motsvara den lägre pensionsåldern. Omräkningen görs enligt villkoren och grunderna för fribrev beträffande frivilliga tilläggsförmåner enligt arbetspensionslagarna så att det sammanlagda kapitalvärdet för ålders- och invalidpension förblir oförändrat. Kapitalvärdeskoefficienterna skall motsvara den anställdas ålder vid tidpunkten för omräkning av pensionsskyddet. En så omräknad intjänad pension utgör också den intjänade pensionen för den tilläggs pension som gäller efter ändringstidpunkten.

Efter omräkning av pensionsskyddet är det den lägre ålderspensionen som gäller för tilläggs pensionen och den målsatta nivån för tilläggs pensionen beräknas enligt avvikande beräkningsregler. Med avvikande beräkningsregler avses möjligheten att beräkna tilläggs pensionen på anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994, medan grundpensionen för anställningen beräknas från anställningens början. Anställningstiden bestäms på samma sätt också för eventuell invalid- och arbetslöshetspension. I övrigt tillämpas de vanliga reglerna för beräkning och begränsning av den målsatta pensionen.

Enligt principen om registrerade tilläggsförmåner består den tilläggs pension som har tjänats in fram till ändringstidpunkten. Den intjänade tilläggs pensionen räknas om att motsvara den lägre pensionsåldern.

Tilläggsfamiljepension

Tilläggsfamiljepension som har tjänats in fram till ändringstidpunkten består likaså. Om en man har valt den lägre pensionsåldern, är det sedan pensionsordningen jämställts möjligt att beräkna anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994 också vid fastställandet av den målsatta nivån för tilläggsfamiljepension.

Garantipension

När en man som har valt den lägre pensionsåldern lämnar anställningen för att gå i ålderspension, kontrolleras vid pensionsfallstidpunkten om garantipensionen är större än pensionen enligt det nya pensionsskyddet. Garantipensionen är lika stor som den förtida ålderspensionen beräknad enligt den tidigare högre pensionsåldern. En jämförelse av den sammanlagda grund- och tilläggsfamiljepensionen görs. Om garantipensionen är större, utbetalas en pension som är lika stor som garantipensionen. Tillägget i pensionen utbetalas då i form av tilläggs pension, varvid det inte längre än nödvändigt att göra några ändringar i grundpensionsskyddet. Av arbetsgivaren uppbärs en engångsavgift som motsvarar tillägget.

Garantipension beviljas endast i sådana fall då den anställda lämnar den anställning i vilken lika tilläggs pensionsvillkor införts för att gå i ålderspension. Bestämmelsen om garantipension tillämpas inte på invalid-, arbetslöshets- och familjepension, ej heller på fribrev.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

För omräkning av grund- och tilläggs pensioner och för garantipensionen redogörs i bilaga 2, exempel 1.

I exempel 2 redogörs för ett fall där en man redan har uppnått den lägre pensionsåldern för kvinnor. Han kan också välja den lägre pensionsåldern för kvinnor och hans pension beräknas då enligt de normala bestämmelserna om uppskovsförhöjning.

I exempel 3 redogörs för beräkningen av tilläggsfamiljepension.

5.1.2

Sänkning av pensionsåldern enligt ny överenskommelse

Lika tilläggs pensionsvillkor för kvinnor och män i pensionsordningen kan också införas så att man kommer överens om en ny pensionsålder och övriga förmåner som är lika för bägge könen. Då kan pensionsåldern sänkas både för grund- och för tilläggs pensionen med verkan från 1.1.1994. På sänkning av pensionsåldern tillämpas i övrigt de normala beräkningsreglerna.

Då jämställandet av pensionsordningen inte grundar sig på den anställdas val, skall män likväl beviljas kvinnomas bättre förmåner för tiden mellan 1.1.1994 och tidpunkten för jämställande av tilläggs pensionsordningen. Om pensionsåldern för kvinnor varit lägre under denna tid, skall en gottgörelse räknas in i männens pension. För gottgörelsen redogörs i punkten 5.3.

5.2

Höjning av pensionsåldern

En höjning av pensionsåldern till följd av jämställandet av tilläggs pensionsordningen kan komma i fråga i följande fall:

- 1) En kvinna som hör till den grupp anställda som definieras i lagens 3 § väljer den högre pensionsåldern för män.
- 2) Pensionsåldern för en kvinna som hör till den grupp anställda som definieras i lagens 5 § höjs, om den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen är högre än den tidigare.
- 3) För den grupp anställda som definieras i lagens 5 § avtalas en ny pensionsålder som är lika för bägge könen och som skall gälla för alla i gruppen.
- 4) Om jämställande av tilläggsförmånsordning avtalas på ett annat sätt än enligt lagens valrättsmodell och lika pensionsålder införs för alla som omfattas av pensionsordningen.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Höjningen av pensionsåldern görs enligt normala bestämmelser. Den intjänade pensionen enligt grundpensionsskyddet räknas om att motsvara den högre pensionsåldern i enlighet med villkoren och grunderna för fribrev motsvarande minimiskyddet. På motsvarande sätt räknas den intjänade pensionen enligt tilläggs-pensionsskyddet om i enlighet med villkoren och grunderna för fribrev beträffande frivilliga tilläggsförmåner enligt arbetspensionslagarna så att det sammanlagda kapitalvärdet för ålders- och invalidpension förblir oförändrat. Kapitalvärdena skall också motsvara den anställdas ålder vid tidpunkten för jämförelse av pensionsordningen.

Pensionsåldern höjs från och med tidpunkten för jämförelse av pensionsordningen. De pensioner som har tjänats in fram till denna tidpunkt räknas om att motsvara den högre pensionsåldern.

I exempel 4 i bilaga 2 redogörs för ett fall där en kvinna har valt den högre pensionsåldern för män.

5.3

Gottgörelse för den retroaktiva tiden

De män som mellan 1.1.1994 och tidpunkten för jämförelse av pensionsordningen har haft en högre pensionsålder än kvinnorna skall för denna tid beviljas pension enligt samma pensionsålder som kvinnorna. Beträffande tilläggsförmånerna enligt APL genomförs detta så att en gottgörelse räknas in i både grund- och tilläggs-pensionen för den retroaktiva tiden. Ingen gottgörelse behöver erläggas, när jämförelse av pensionsordningen sker enligt valrättsmodellen. Den anställda har också rätt att frånsäga sig gottgörelsen.

I grundpensionen räknas gottgörelsen in med tillämpning av omräkningskoefficienterna som avses i villkoren och grunderna för fribrev (kw-koefficienterna). Den högre intjäningsprocenten syns i pensionsmånaderna, vilka utökas med ett belopp motsvarande $(kw' - kw) \cdot 0,015 \cdot \text{tiden}$, där w' är den lägre pensionsåldern, w den nuvarande pensionsåldern och tiden är anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994 fram till tidpunkten för jämförelse av pensionsordningen. Intjäningskoefficienten 0,015 ersätts med koefficienten 0,025 från början av det kalenderår under vilket den anställda fyller 60 år. Hur stor höjningen är i mark kan fastställas när anställningen upphör, då uppgifter om den pensionsgrundande lönen finns att tillgå.

För de registrerade tilläggsförmånerna beräknas hur mycket som tidigare har tjänats in i pension för tiden fr.o.m. 1.1.1994 fram till tidpunkten för jämförelse av pensionsordningen. Därefter beräknas hur mycket som hade tjänats in i tilläggs-pension under samma tidspe-

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

riod om pensionsåldern hade varit lägre och anställningstiden hade beräknats fram till den lägre pensionsåldern. Härvid beräknas också den målsatta nivån för tilläggspensionen enligt normala bestämmelser, dvs. med antagandet att sänkningen av pensionsåldern för grundpensionen hade skett från anställningens början. Skillnaden mellan de intjänade pensionerna är lika med tillägget till den intjänade pensionen.

För beräkning av gottgörelsen redogörs i bilaga 2, exempel 5.

6

ARBETSGIVARENS OCH DEN ANSTÄLLDAS FÖRSÄKRINGSPREMIER

I lagen stadgas om lika premier för kvinnor och män. Den anställdas egen andel skall vara oberoende av kön. Däremot kan de könsbaserade försäkringsmatematiska faktorer fortsfarande beaktas i de försäkringspremier som arbetsgivaren betalar till tilläggspensionsordningen. Bestämmelsen tillämpas för första gången på de försäkringspremier som fastställs för år 1998.

7

IKRAFTTRÄDANDE

Upphävandet av 25 § 4 mom. lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män och lagen om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang trädde i kraft 1.12.1997.

Information om jämställande av tilläggspensionsordningar

I lagen förutsätts att den pensionsanstalt som sköter pensionsordningen genast efter lagens ikraftträdande informerar dem som omfattas av pensionsordningen om huvudinnehållet i lagen och om hur lika tilläggspensionsvillkor skall införas.

Pensionsanstalten kan sköta informationen genom förmedling av den arbetsgivare som har upptagit pensionsordningen. De anställdas anmälningar om valet av pensionsålder kan också skötas via arbetsgivaren.

I bilaga 5 finns ett kort sammandrag av innehållet i lagen. Pensionsanstalterna kan vid behov använda det som modell för sina egna meddelanden.

Den anställdas anmälan om valet av pensionsålder

Den anställda skall skriftligen underrätta den pensionsanstalt som sköter pensionsordningen om sitt val av pensionsålder i enlighet med pensionsanstaltens anvisningar. Anmälan om valet av pensionsålder

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

skall göras före 31.8.1998. En redan gjord anmälan kan också ändras före denna tidsfrist. Efter utgången av tidsfristen är anmälan bindande.

Om den anställda inte har gjort någon anmälan före 31.8.1998, anses han ha valt sin nuvarande pensionsålder. Till ny pensionsålder för de kvinnor i valgrupp 2 som inte gör någon anmälan om pensionsålder fastställs likväl den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen.

För valet av pensionsålder kan den anställda be pensionsanstalten om beräkningar av pensionens belopp enligt de olika alternativen.

När pensionsfall inträffar medan tiden för valet av pensionsålder pågår

Pensionsanstalterna kan ge beslut i pensionsansökningar som är anhängiga medan tiden för valet av pensionsålder pågår. Om den anställda under denna valtid väljer en pensionsålder som avviker från pensionsbeslutet, skall ett rättelsebeslut ges efter valet.

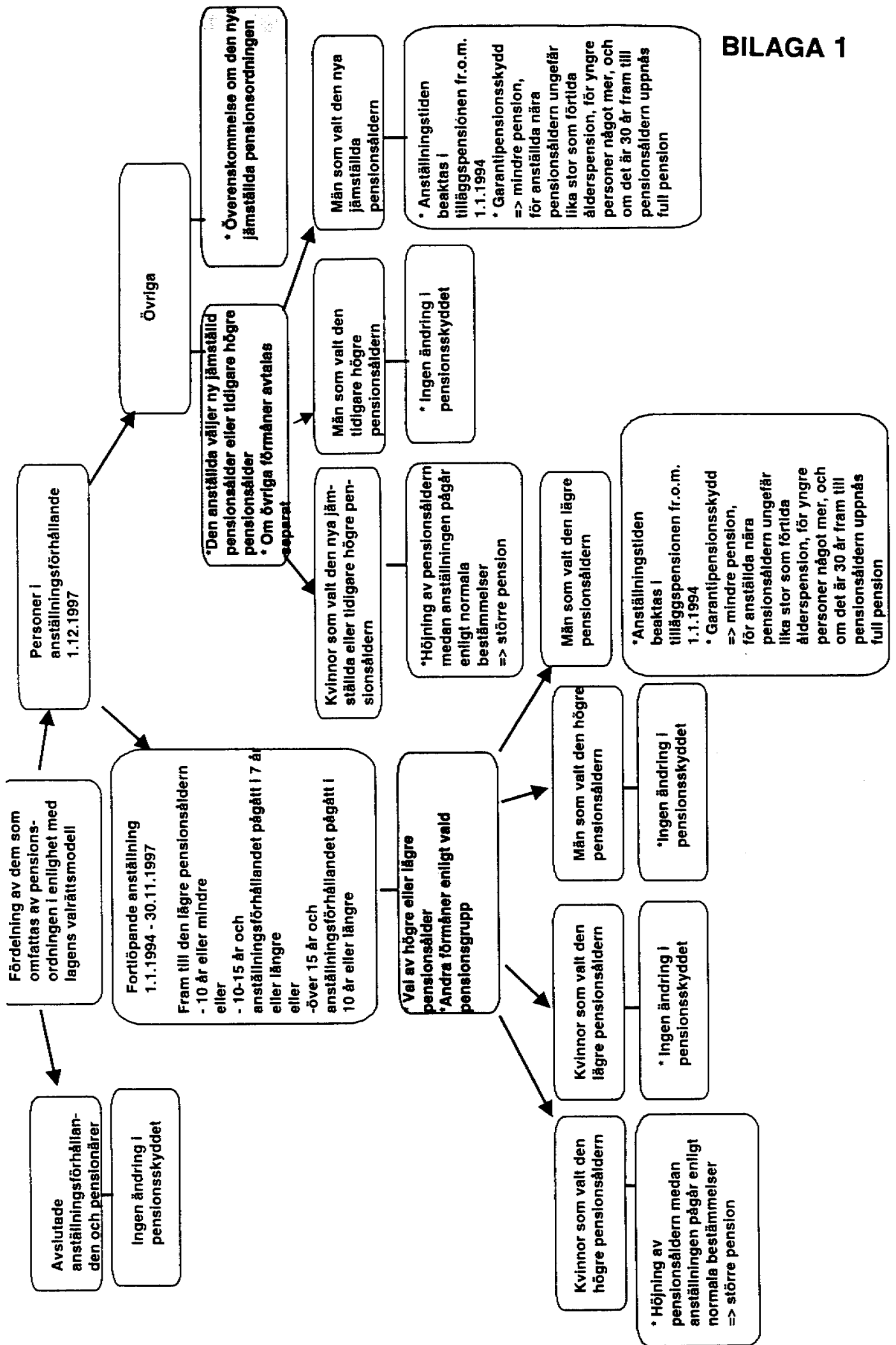
Om den anställda dör innan tidsfristen för valet av pensionsålder har gått ut och inga överenskommelser om den nya pensionsordningen ännu har gjorts, bestäms familjepensionen och begravningsbidraget enligt de gällande villkoren.

När de nya tilläggsförmånsordningarna träder i kraft

Om ansökan om ändring av en pensionsstiftelses eller pensionskassas stadgar har lämnats in till social- och hälsovårdsministeriet före 31.5.1998, kan stadgarna träda i kraft retroaktivt från lagens ikraftträdande 1.12.1997.

Beträffande avtalen om tilläggsförmåner enligt 11 § APL, är det också skäl för pensionsanstalten och arbetsgivaren att föra förhandlingar om planeringen och valet av jämställdhetsmodell under våren 1998. Pensionsskyddscentralen ger tid för registrering av pensionsgrupperna sedan valtiden för de anställda har gått ut fram till 31.12.1998. När registreringsanmälningen har gjorts före detta datum kan pensionsskyddet gälla fr.o.m. 1.12.1997. Avtal som ingås senare kan träda i kraft tidigast från den tidpunkt då de ingås.

Om lika tilläggsförmånsvillkor inte har införts inom den utsatta tiden och valtiden för de anställda inte har iakttagits, kan valrättsmodellen inte längre tillämpas. Arbetsgivaren skall då erbjuda alla de anställda bättre förmåner retroaktivt fr.o.m. 1.1.1994. Om inget nytt försäkringsavtal har ingåtts med arbetsgivaren kan pensionsanstalten inte vidta några åtgärder för jämställande av pensionsordningen eller anta att valrättsmodellen kommer att tillämpas i pensionsordningen.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Exempel 1.

Man, född 30.11.1942

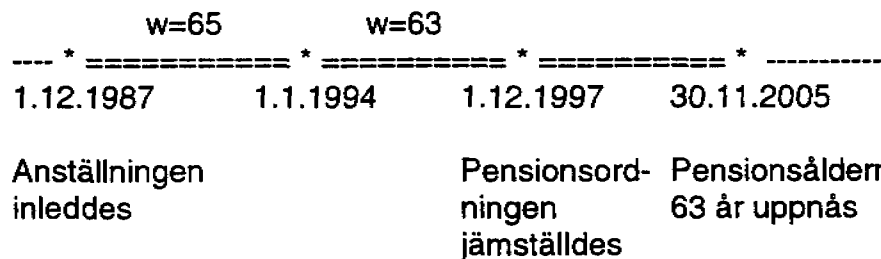
- tidigare pensionsålder 65 år
- väljer pensionsåldern för kvinnor 63 år
- anställningen börjat 1.12.1987
- annat APL-fribrev 1 100 km/mån

Ålders- pension	Enligt de nya villkoren 1.12.2005 (63 år)	Garantipen- sion 1.12.2005	Enligt de tidiga- re villkoren 1.12.2007 (65 år)
Grund- pension	3948	3689	4692
Tilläggs- pension	454	751	1000
sammanlagt	4402	4440	5692

Invalidpen- sion	Arbetsförmö- gen 30.3.1999 pensionsålder 63 år		Arbetsförmö- gen 30.3.1999 pensionsålder 65 år
Grundpen- sion	3236		3640
Tilläggspen- sion	454		1000
sammanlagt	3690		4640

Detaljbeskrivning

Pensionsåldern som var i kraft i pensionsordningen var 65 år för män och 63 år för kvinnor. Pensionsordningen jämställs från 1.12.1997. En man som är född 30.11.1942 väljer den lägre pensionsåldern. Anställningen har börjat 1.12.1987. Den pensionsgrundande lönen för anställningen är 10.000 mk/mån. Personen har tidigare haft en anställning där fribrevets belopp är 1.100 km/mån.

Grundpension

Pension som intjänats före 31.12.1993 omräknas att motsvara den lägre pensionsåldern. I praktiken görs ändringen i pensionsmånaderna så att de månader som intjänats under tiden 1.12.1987 - 31.12.1993 om-

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

räknas i enlighet med villkoren och grunderna för fribrev motsvarande minimiskyddet.

Pensionsmånaderna under tiden 1.12.1987 - 31.12.1993 = 73 mån

Pensionsmånaderna multipliceras med en koefficient som motsvarar den övre pensionsåldern och divideras med en koefficient som motsvarar den lägre pensionsåldern och resultatet meddelas med två decimalers noggrannhet.

Pensionsmånaderna ändras alltså enligt följande:

$$(1,00 / 1,14) * 73 \text{ mån} = 64,04 \text{ mån}$$

Från och med 1.1.1994 intjänas pensionen enligt den lägre pensionsåldern.

Hur stor ändringen är i mark kan fastställas först när anställningen upphör eller i samband med pensionsfallet då uppgifter om den pensionsgrundande lönen finns att tillgå.

Tilläggs pension

Tilläggs pensionen som intjänats fram till tidpunkten för jämställandet av pensions skyddet räknas om att motsvara den lägre pensionsåldern. Omräkningen görs enligt villkoren och grunderna för fribrev beträffande frivilliga tilläggs förmåner enligt arbetspensionslagarna så att det sammanlagda kapitalvärdet för ålders- och invalidpension förblir oförändrat.

Omräkningen av intjänad pension görs vid den ålder den anställda har vid tidpunkten för jämställandet av pensionsordningen.

Enligt det ursprungliga pensions skyddet intjänas grundpension före pensionsåldern 65 år enligt följande (intjäningsprocenten 2,5 % har inte beaktats)

$$(240/800) * 10.000 \text{ mk/mån} = 3.000 \text{ mk/mån}$$

Den målsatta nivån för tilläggs pensionen enligt det tidigare pensions skyddet är

$$(240/360) * 0,6 * 10.000 \text{ mk/mån} - 3.000 \text{ mk/mån} = 1.000 \text{ mk/mån}$$

Den intjänade tilläggs pensionen före 30.11.1997 är således

$$(120/240) * 1.000 \text{ mk/mån} = 500 \text{ mk/mån.}$$

Då detta omräknas att motsvara pensionsåldern 63 år, är beloppet 454 mk/mån.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Från och med 1.1.1994 är pensionsåldern 63 år. Vid uträkningen av den målsatta nivån för tilläggs pensionen räknas anställningstiden från och med 1.1.1994, men grund pensionen för anställningen minskas från och med början av anställningsförhållandet.

Anställningstiden 1.1.1994 - 30.11.2005 är 143 månader.

Grund pensionsbeloppet från och med anställningens början är $((64,04 + 143)/800) * 10.000$ mk/mån = 2.588 mk/mån

Då tiden som berättigar till full pension 60 % är 30 år (=360 mån), är den målsatta nivån för den totala pensionen $(143/360)*0,6*10.000$ mk/mån = 2.383.

Eftersom redan grund pensionen räknad från anställningens början är mer än den målsatta nivån för den totala pensionen, är den målsatta nivån för tilläggs pensionen noll och den tillväxer således inte längre.

Garantipension

a) Ålderspensionens belopp enligt den lägre pensionsåldern

Grund pensionen för denna anställning:
 $((64,04 + 96)/800) + (47/480)) * 10.000$ mk/mån = 2.980 mk/mån

Fribrevets belopp, 1.100 mk, motsvarar pensionsåldern 65 år. Detta omräknas fram till pensionsåldern 63 år genom att använda förtidskoefficienter.

$$24 * 0,5\% = 12\%$$

$$(100-12)\% * 1.100 \text{ mk/mån} = 968 \text{ mk/mån}$$

Tilläggs pensionens belopp är 454 mk/mån.

Den totala pensionen är sammanlagt $(2.980 + 968 + 454)$ mk/mån = 4.402 mk/mån.

b) Då en person går i ålderspension från denna anställning, beviljas han dock en pension som åtminstone motsvarar garantipensionen. Garantipensionen är förtida ålderspension räknat enligt den tidigare högre pensionsåldern.

Garantipensionens grund pension för denna anställning är $(169/800 + 47/480) * 10.000 = 3.092$ mk/mån

Denna omräknas att motsvara pensionsåldern 63 år:

$$24 * 0,5\% = 12\%$$

$$(100-12)\% * 3.092 \text{ mk/mån} = 2.721 \text{ mk/mån}$$

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Fribrevets belopp är 968 mk/mån.

Vid 63 års ålder är tilläggspensionens belopp $(216/240) \cdot 1.000$ mk/mån
= 900 mk/mån

Detta omräknat för att motsvara pensionsåldern 63 år, är
 $900 / 1,19814$ mk/mån = 751 mk/mån.

Garantipensionen är sammanlagt $(2.721 + 968 + 751)$ mk/mån = 4.440
mk/mån.

I detta fall får personen alltså en pension av garantipensionens storlek.

Den del som kommer till 4.440 mk/mån - 4.402 mk/mån = 38 mk/mån
betalas som tilläggspension och för detta uppbärs av arbetsgivaren en
motsvarande engångsavgift för pension som börjar genast.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Exempel 2

Man, född 30.11.1934

- tidigare pensionsålder 65 år
- väljer pensionsåldern för kvinnor 60 år
- anställningstid 1.1.1972 - 30.11.1998
- annat APL-fribrev 480 mk/mån

	Uppskjuten ålderspension 1.12.1998 (60 år)	Garantipen- sion 1.12.1998	Enligt de tidi- gare villkoren 1.12.1999
Grundpen- sion	4857	4727	5259
Tilläggs- pension	1133	1169	741
Sammanlagt	5990	5896	6000

Detaljbeskrivning

Om en man redan har uppnått den sänkta pensionsålder för kvinnor och han väljer den lägre pensionsåldern, tillväxer pensionen enligt den sänkta pensionsåldern för kvinnor från och med 1.1.1994 tills den sänkta pensionsåldern för kvinnor uppnåtts. Efter detta intjänas grundpensionen på normalt sätt enligt pensionsåldern 65 år, och ingen tilläggs-pension tillväxer längre.

En man som är född 30.11.1934 får ålderspension fr.o.m. 1.12.1998. Tidigare gällde pensionsåldern 65 år för mannen. Anställningen hade inletts 1.1.1972, och upphört 30.11.1998. Dessutom har han från föregående anställning ett fribrev (w=65), vars belopp är 480 mk/mån. Mannen väljer den lägre pensionsåldern för kvinnor, 60 år.

Han har 30.11.1994 fyllt 60 år, vilket är den sänkta pensionsåldern för kvinnor, så under perioden 1.1.1994 - 30.11.1994 har pensionen intjänats enligt den sänkta pensionsåldern för kvinnor. Efter detta datum tillväxer pensionen så som i övrigt efter att den sänkta pensionsåldern uppnåtts, dvs. enligt pensionsåldern 65 år. Dessutom tillväxer tilläggs-pensionen inte längre efter att pensionsåldern uppnåtts.

	w=65	w=60	w=65	
	-----*	=====*	=====*	-----*
1.1.1972	1.1.1994	30.11.1994	30.11.1998	
Anställningen inleddes		Sänkt pensions- ålder personen fyller 60 år	Anställningen upphör vid 64 års ålder	Ålderspension börjar

Omräkning av
grundpension

Pensionsmånaderna som intjänats före 31.12.1993 omräknas att motsvara den sänkta pensionsåldern 60 år.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Pensionsmånaderna under perioden 1.1.1972 - 31.12.1993 = 264 mån
 $264 \text{ mån} / 1,43 = 184,62 \text{ mån}$

Från och med 1.1.1994 intjänas pensionen enligt den sänkta pensions-
åldern. Efter att personen fyllt 60 år, tillväxer pensionen fr.o.m.
1.12.1994 enligt pensionsåldern 65 år.

Omräkning av
tillägspension

Tidigare var pensionsåldern 65 år och den målsatta nivån för tilläggs-
pensionen var:

$$(335/360) * 0,6 * 10.000 \text{ mk/mån} - (335/800) * 10.000 \text{ mk/mån} =$$
$$5.583 \text{ mk/mån} - 4.188 \text{ mk/mån} = 1.396 \text{ mk/mån}$$

Begränsningen minskar den målsatta pensionen som blir 1.333
mk/mån.

Av detta är den intjänade pensionen före tidpunkten för jämställande av
pensionsordningen 1.12.1997
 $(311/335) * 1.333 \text{ mk/mån} = 1.237 \text{ mk/mån}$

Då detta omräknas att motsvara pensionsåldern 60 år är beloppet 794
mk/mån.

Omräkningen görs så att det sammanlagda kapitalvärdet för ålders-
och invalidpensionen bibehålls.

Tilläggs pension intjänas inte längre efter jämställandet av pensionsord-
ningen, eftersom personen dessförinnan har uppnått den sänkta pen-
sionsåldern.

Uträkning av pension

Pensionen uträknas med normala principer fram till pensionsåldern 60
år och uppskjuts till åldern för övergång till pension, 64 år. Den pen-
sionsgrundande lönen beräknas också till pensionsåldern 60 år. Nedan
har det antagits att den pensionsgrundande lönen är 10.000 mk i må-
naden.

Grundpension

Fribrevets belopp tidigareläggs först till pensionsåldern 60 år:
 $60 * 0,47\% = 28,20\%$

$$(100 - 28,20)\% * 480 \text{ mk/mån} = 345 \text{ mk/mån}$$

Pension som intjänats före 30.11.1994:

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

$(184,62/800 + 11/480) * 10.000 \text{ mk/mån} = 2.537 \text{ mk/mån}$ motsvarar pensionsåldern 60 år.

Pension som intjänats under tiden 1.12.1994 - 30.11.1998
 $(48/480) * 10.000 \text{ mk/mån} = 1.000 \text{ mk/mån}$ motsvarar pensionsåldern 65 år.

Då detta tidigareläggs till pensionsåldern 60 år:
 $(100 - 28,20)\% * 1.000 \text{ mk/mån} = 718 \text{ mk/mån}$

Detta, sammanlagt 3.600 mk/mån, omräknas att motsvara pensioneringsåldern:
 $3.600 \text{ mk/mån} * 1,43 / 1,06 = 4.857 \text{ mk/mån}$

Tilläggspension Tilläggspensionen omräknas att motsvara pensioneringsåldern
 $794 \text{ mk/mån} / (N_{64-3}/N_{60-3}) = 1.133 \text{ mk/mån}$

Pensionen sammanlagt $4.857 \text{ mk/mån} + 1.133 \text{ mk/mån} = 5.990 \text{ mk/mån}$

Garantipension Den pensionsgrundande lönen beräknas också på nytt. Nedan har det antagits att den pensionsgrundande lönen inte kommer att förändras.

Fribrevet tidigarelagt till pensionsåldern 64 år.
 $12 * 0,47\% = 5,64\%$
 $(100 - 5,64)\% * 480 \text{ mk/mån} = 453 \text{ mk/mån}$

Den intjänade grundpensionen före 30.11.1998 som motsvarar pensionsåldern 65 år:
 $(264/800 + 59/480) * 10.000 \text{ mk/mån} = 4.529 \text{ mk/mån}$

Tidigareläggs till pensionsåldern 64 år:
 $(100 - 5,64)\% * 4.529 \text{ mk/mån} = 4.274 \text{ mk/mån}$

Tilläggspension som intjänas enligt pensionsåldern 65 år före 30.11.1998:
 $(323/335) * 1.133 \text{ mk/mån} = 1.285 \text{ mk/mån}$

Tidigareläggs till pensionsåldern 64 år:
 $1.285 \text{ mk/mån} / 1,09941 = 1.169 \text{ mk/mån}$

$453 \text{ mk/kk} + 4.274 \text{ mk/kk} + 1.169 \text{ mk/kk} = 5.896 \text{ mk/kk}$

Garantipensionen är mindre, så pensionsbeloppet som beräknats ovan är 5.990 mk/mån.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Exempel 3.

I pensionsordningen var pensionsåldern för män 65 år och för kvinnor 63 år. Dessutom hade en familjepension ordnats för båda könen så att full pension intjänades på 30 år. Pensionsordningen jämföras enligt valrättsmodellen 1.12.1997 och tilläggsfamiljepensionen bibehålls. En man som är född 30.11.1957 väljer den lägre pensionsåldern. Anställningen har inletts 1.12.1987. Den pensionsgrundande lönen för denna anställning är 10.000 mk/mån.

w=65	w=63	w=65	w=63
1.12.1987	1.1.1994	1.12.1997	30.11.2020
Anställningen inleddes		Pensions- ordningen jämföras	Pensionsåldern 63 år uppnås

Tilläggsfamiljepension

Tilläggsfamiljepension som intjänats före tidpunkten för jämförande av pensionsskyddet kvarstår.

Enligt det ursprungliga pensionsskyddet intjänas grundpension före pensionsåldern 65 år (intjäningsprocenten 2,5 % har inte beaktats)
 $(420/800) \cdot 10.000 \text{ mk/mån} = 5.250 \text{ mk/mån}$

Den målsatta nivån för full tilläggsfamiljepension för änkan och två barn enligt det tidigare pensionsskyddet var
 $0,6 \cdot 10.000 \text{ mk/mån} - 5.250 \text{ mk/mån} = 750 \text{ mk/mån}$.

Tilläggsfamiljepensionen som intjänats före 30.11.1997 är således
 $(120/420) \cdot 750 \text{ mk/mån} = 214 \text{ mk/mån}$.

Fr.o.m. 1.1.1994 är pensionsåldern 63 år. Då den målsatta nivån för tilläggsfamiljepensionen beräknas räknas anställningstiden från och med 1.1.1994, men grundpensionen för anställningen minskas ändå från början av anställningen.

Anställningstiden 1.1.1994 - 30.11.2020 är 323 månader.

En sänkning av pensionsåldern görs i grundpensionen på samma sätt som i exempel 1. Grundpensionsbeloppet räknat från anställningens början är 4.838 mk/mån.

Då tiden som berättigar till full pension 60 % är 30 år (=360 mån), är den målsatta nivån för den totala pensionen
 $(323/360) \cdot 0,6 \cdot 10.000 \text{ mk/mån} = 5.383 \text{ mk/mån}$.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Den målsatta nivån för tilläggsfamiljepensionen fr.o.m. 1.1.1994 är
5.383 mk/mån - 4.838 mk/mån = 545 mk/mån.

Exempel 4.

För de kvinnor vars pensionsålder stiger, görs ändringen på samma sätt som annars vid de fall då pensionsåldern stiger under anställningsförhållandet. Grundpensionen och tilläggs pensionen som intjänats före ändringen omräknas att motsvara den nya pensionsåldern.

I denna tilläggs pensionsordning har pensionsåldern för kvinnor varit 60 år och för män 65 år. Jämställandet av pensionsordningen har avtalats så att alla kommer att ha pensionsåldern 65 år från och med 1.1.1998.

Pension som intjänats av en kvinna som är född 31.12.1943 omräknas att motsvara den nya pensionsåldern. Anställningen har börjat 1.1.1993.

	w=60	w=65	
	----- *	----- *	----- *
	1.1.1993	31.12.1997	31.12.2008
Anställningen inleddes	Pensionsordningen jämställs	Den tidigare pensionsåldern för kvinnor, 60 år, uppnås	Pensionsåldern 65 år uppnås

Grundpension

För tiden 1.1.1993 - 31.12.1997 räknas till pensionsmånaderna en höjning som beror på uppskjutet uttag av pensionen i enlighet med villkoren och grunderna för fribrev:

Pensionsmånaderna under tiden 1.1.1993 - 31.12.1997 = 60 mån

Dessa ändras att motsvara den nya pensionsåldern
60 mån * 1,43/1,00 = 85,80 mån

Hur stor höjningen av pensionen är i mark kan fastställas först då anställningen upphört eller i samband med pensionsfallet, då uppgifter om den pensionsgrundande lönen finns att tillgå. Vid samordningen av pensionen bör man komma ihåg bestämmelserna som gäller höjning på grund av uppskjutet uttag.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Tilläggspension

Omräkningen av den intjänade pensionen från en pensionsålder till en annan görs vid den ålder personen har då avtalet om jämställande av pensionsordningen trätt i kraft.

Personens pensionsgrundande lön 31.12.1997 var 10.000 mk i månaden.

Grundpensionen vid pensionsåldern 60 år: $(132/800) \cdot 10.000 \text{ mk} = 1.650 \text{ mk}$

Den målsatta nivån för tilläggspensionen då pensionsåldern var 60 år $(132/360) \cdot 0,6 \cdot 10.000 \text{ mk} - 1.650 \text{ mk} = 550 \text{ mk}$

Tilläggspension som intjänats före 31.12.1997 $(60/132) \cdot 550 \text{ mk} = 250 \text{ mk}$

Denna omräknas att motsvara pensionsåldern 65 år, då åldern vid omräkningen är 54 år:

$250 \text{ mk} / 0,78919 = 317 \text{ mk}$

Från och med 1.1.1998 räknas den målsatta nivån för tilläggspension på normalt sätt, enligt pensionsåldern 65 år.

Exempel 5.

För de män, för vilka jämställandet av pensionsordningen inte görs genom val, räknas ett tillägg för tiden 1.1.1994 fram till tidpunkten för ändringen av regler eller bestämmelser, som motsvarar de förmåner som varit bättre för kvinnorna. Tilläggsprocenten räknas i grundpensionen som ett tillägg i pensionsmånaderna och i tilläggspensionen som ett tillägg i den intjänade pensionen.

Pensionsåldern i detta tilläggspensionssystem har varit 60 år för kvinnor och 65 år för män. Jämställandet av pensionsordningen har avtalats så att pensionsåldern blir 65 år för alla fr.o.m. 1.1.1998.

För en man som är född 31.12.1943 räknas den extra tillväxten av pensionen för den retroaktiva tiden till den fortlöpande anställningen. Anställningen har inletts 1.1.1993, så gottgörelsen görs för tiden 1.1.1994 - 31.12.1997.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

	w=65	w=60	w=65	
	1.1.1993	1.1.1994	31.12.1997	31.12.2003
Anställningen inleddes			Pensionsordningen jämställdes	Den sänkta pensionsåldern för kvinnor 60 år uppnås
				Pensionsåldern 65 år uppnås

Grundpension

För tiden 1.1.1994 - 31.12.1997 räknas ett tillägg i pensionsmånaderna med hjälp av omräkningskoefficienterna för olika pensionsåldrar enligt 4 § villkoren och grunderna för fribrev.

Pensionsåldern för kvinnor var 60 år och motsvarande koefficient 1,43.

Pensionsåldern för män var 65 år och motsvarande koefficient 1,00.

Pensionsmånaderna under tiden 1.1.1994-31.12.1997 = 48 mån

Pensionsmånaderna multipliceras med skillnaden mellan koefficienterna och resultatet meddelas med två decimalers noggrannhet.

Pensionsmånaderna höjs alltså enligt följande:

$$(1,43 - 1,00) * 48 \text{ mån} = 20,64 \text{ mån}$$

Hur stor höjningen är i mark kan fastställas när anställningen upphör eller i samband med pensionsfallet, då uppgifter om den pensionsgrundande lönen finns att tillgå.

Tilläggspension

Den målsatta nivån för tilläggspensionen räknas på fortlöpande anställningar sådana de är vid tidpunkten för jämställande av pensionsordningen. Man behöver således inte ta den retroaktiva löneutvecklingen i betraktande.

Omräkningen av den intjänade pensionen från en pensionsålder till en annan görs vid den ålder den anställda har vid tidpunkten för jämställandet av pensionsordningen.

Personens pensionsgrundande lön var 31.12.1997 10.000 mk i månaden.

Grundpensionen vid pensionsåldern 65 år (intjäningsprocenten enligt 2,5 % har inte beaktats) $(192/800) * 10.000 \text{ mk} = 2.400 \text{ mk}$

Den målsatta nivån för tilläggspensionen $(192/360) * 0,6 * 10.000 \text{ mk} - 2.400 \text{ mk} = 800 \text{ mk}$

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

Av detta intjänades retroaktivt under tiden 1.1.1994 - 31.12.1997
 $(48/192) * 800 \text{ mk} = 200 \text{ mk}$

Detta omräknas att motsvara pensionsåldern 60 år, då åldern vid ändringen (31.12.1997) är 54 år: $200 \text{ mk} / 1,31655 = 152 \text{ mk}$

Grundpension vid pensionsåldern 60 år: $(132/800) * 10.000 \text{ mk} = 1.650 \text{ mk}$

Den målsatta nivån för tilläggspension då pensionsåldern är 60 år
 $(132/360) * 0,6 * 10.000 \text{ mk} - 1.650 \text{ mk} = 550 \text{ mk}$

Av detta intjänades 1.1.1994 - 31.12.1997 $(48/132) * 550 \text{ mk} = 200 \text{ mk}$

Tilläggspension som ytterligare bör köpas $200 \text{ mk} - 152 \text{ mk} = 48 \text{ mk}$

Skillnaden omräknas att motsvara pensionsåldern 65 år, då åldern vid ändringen är 54 år:
 $48 \text{ mk} / 0,75956 = 63 \text{ mk}$

Detta läggs till den intjänade pensionen fram till 31.12.1997 och bekostas med en engångsavgift.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

**BESTÄMMELSER SOM FÖRUTSÄTTER JÄMSTÄLLANDE AV
TILLÄGGSPENSIONSORDNINGAR****Fördragen om Finlands anslutning till EES/EG**

Fördraget om Finlands anslutning till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet EES trädde i kraft 1.1.1994 och fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen 1.1.1995. Genom anslutningsfördragen införlivades lagstiftningen om EES och Europeiska gemenskaperna (EG) samt EG-domstolens tillämpningsavgöranden med den lagstiftning som tillämpas i Finland. Från dessa kan avvika endast till den del som särskilt har avtalats i anslutningsfördragen.

Artikel 119 i Romfördraget och EG-domstolspraxis

Finlands nationella lagstiftning borde ha reviderats fr.o.m. 1.1.1994 i enlighet med EES-avtalet. 25 § 4 mom. jämställdhetslagen, som dithills hade tillåtit olika villkor för pension för kvinnor och män, borde också ha upphävts för att lagen skulle ha motsvarat den praxis som EG-domstolen har omfattat i tillämpningen av artikel 119 i Romfördraget. Enligt denna praxis gäller principen om likabehandling också företagsbundna yrkesbaserade socialskyddssystem.

Jämställdhetsdirektivet och ändringen av direktivet

Om jämställdheten mellan kvinnor och män finns ett direktiv som gäller yrkesbaserade socialskyddssystem (86/378/EES; nedan jämställdhetsdirektivet). Syftet med direktivet är att utsträcka tillämpningen av principen om likabehandling av kvinnor och män enligt artikel 119 i Romfördraget till de förmåner som kompletterar och ersätter lagstadgade socialskyddssystem. Förmånerna skall jämnas oberoende av om det är frivilligt eller obligatoriskt att höra till system som erbjuder dem.

Jämställdhetsdirektivet ändrades 20.12.1996 i enlighet med principerna i artikel 119 i Romfördraget och tolkningen av EG-domstolens avgöranden.

Bestämmelserna i finsk lagstiftning

I Finland kan det yrkesbaserade tilläggspensionsskyddet vara ordnat i en pensionsstiftelse eller en pensionskassa, i ett försäkringsbolag genom en formfri gruppensionsförsäkring, i form av tilläggförmåner enligt 11 § lagen om pension för arbetstagare (APL), i form av en

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

tilläggs pensionsordning enligt arbetsgivarens egen pensionsstadga eller i form av andra frivilliga pensionsordningar. Ett undantag i ikraftträdelsebestämmelsen i jämställdhetslagen (25 § 4 mom.) som gällde pensionsordningar före 1.1.1987 har möjliggjort pensionsordningar med olika villkor för kvinnor och män.

Genom den ändring av jämställdhetslagen som trädde i kraft 1.12.1997 har 25 § 4 mom. jämställdhetslagen upphävts. Samtidigt har en lag om jämställande av frivilliga tilläggs pensionsarrangemang givits.

Avgörande för tillämpningen av likalönsprincipen är enligt EG-domstolen det att pensionen betalas till den anställda på basis av anställningsförhållandet mellan arbetsgivaren och den anställda, dvs. att pensionssystemet i väsentlig grad baserar sig på personens anställning. Ett sådant pensionssystem omfattas av tillämpningsområdet för den artikel som gäller lika lön.

KARTA ÖVER REGISTRERBARA TILLÄGGSFÖRMÅNER ENLIGT 11 § APL

XI Tillämpning av lagen om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang

Full tilläggspension

Då pensionsåldern sänks under ett anställningsförhållande genom val som avses i 3 § eller 5 § lagen om jämställande av frivilliga pensionsarrangemang, kan anställningstiden som berättigar till tilläggspension räknas från och med den 1 januari 1994.

Då beloppet av full tilläggspension uträknas kan grundpension enligt APL som baseras på samma anställning dock räknas från början av anställningen.

Familjepensionens
belopp

Det ovannämnda gäller också familjepension som beviljas efter en sådan anställd.

Beräkning av
pension

En anställd vars pensionsålder har sänkts under anställningen p.g.a. val som avses i 3 § eller 5 § lagen om jämställande av frivilliga pensionsarrangemang, har rätt till ålderspension till minst det belopp som han skulle ha fått i förtida pension enligt den pensionsålder som tillämpades innan pensionsordningen jämställdes. Då denna pension räknas ut beaktas den totala pensionen som utgörs av tilläggspensionen och grundpensionen. Om den anställda på grund av detta får en större pension, anses tillägget dock endast vara en höjning av tilläggspensionsbeloppet. Denna skyddsbestämmelse tillämpas endast om anställningen fortsätter fram till den pensionsålder den anställda har valt.

Gottgörelse för lägre pensionsålder

I en situation som avses i 7 § 1 mom. lagen om jämställande av frivilliga pensionsarrangemang, skall anställda vars pensionsålder under tiden mellan den 1 januari 1994 och jämställandet av stadgarna eller bestämmelserna för pensionsarrangemanget har varit högre än för en anställd av det andra könet, beviljas samma förmåner för ovannämnda tid som en anställd av det andra könet har.

Pension som under denna tidsperiod intjänats i grundpensionen enligt APL höjs. Höjningens belopp beräknas så att den intjänade pensionen multipliceras med skillnaden mellan koefficienterna för den lägre och högre pensionsåldern i enlighet med 4 § 2 mom. villkoren och grunderna för fribrev motsvarande minimiskyddet. På motsvarande sätt höjs tilläggspensionen som intjänats fram till tidpunkten för jämställandet av regler eller bestämmelser med ett belopp som fås då pensionen som intjänats enligt den högre pensionsåldern under ovannämnda tid minskas från pensionen som intjänats enligt den lägre pensionsåldern under nämnda tidsperiod.

Ikraftträdande

Kartan träder i kraft 1.1.1998.

Om en överenskommelse som gäller tilläggs pensionsförsäkringen ändras i enlighet med denna karta före 31.12.1998, kan den retroaktivt träda i kraft fr.o.m. 1.12.1997.

Enligt kartan som trädde i kraft 1.1.1996 kan den målsatta pensionens belopp fastställas antingen i procent av den pensionsgrundande lönen enligt APL- grundpension, eller som ett markbelopp bundet till APL- index. Jämställandet av ett sådant arrangemang görs så att procenten eller markbeloppet räknas om vid tidpunkten för jämställandet av pensionsordningen i enlighet med reglerna i denna karta.

Planerings- och kalkylavdelningen

22.12.1997

INFÖRANDE AV LIKA VILLKOR FÖR KVINNOR OCH MÄN I APL-TILLÄGGSPENSIONSORDNINGAR**Jämställdhetslagen**

I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män har 25 § 4 mom., som tillåter tilläggspensionsordningar med olika villkor för kvinnor och män, upphävts med verkan från 1.12.1997. Samtidigt gavs en separat lag om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang. Lagen trädde i kraft 1.12.1997.

Arbetsgivaren kan ha pensionsordningar med olika frivilliga tilläggsförmåner för olika grupper av anställda. Sådana pensionsordningar är fortfarande tillåtna, förutsatt att förmånerna är lika för alla medlemmarna i gruppen oavsett kön eller att gruppindelningen inte baserar sig på kön.

Lagen om jämställande av frivilliga tilläggspensionsarrangemang**Överenskommelse**

Arbetsgivaren och de anställda kan sinsemellan komma överens om hur tilläggspensionsordningen skall jämsställas. Om ingen överenskommelse ingås, skall lagens valrättsmodell tillämpas.

Valrättsmodellen

Enligt lagens valmodell skall de anställda som vid lagens ikraftträdande 1.12.1997 har en fortlöpande anställning indelas i två grupper enligt ålder och anställningens längd.

Valet gäller de samtliga villkoren för pensionsskyddet, dvs. utöver pensionsåldern också pensionens belopp, familjepensionen och övriga förmåner. Förmånerna bestäms enligt den pensionsgrupp vars pensionsålder den anställda väljer.

Valgrupp 1

Till valgrupp 1 hör de anställda som utan avbrott från 1.1.1994 fram till 30.11.1997 har omfattats av tilläggspensionsordningen och uppfyller i fråga om både ålder och anställningstid något av de följande villkoren:

Villkor	<i>kvar till den lägre pensionsåldern räknat från 30.11.97</i>	<u>och</u>	<i>har före 30.11.1997 omfattats av pensionsordningen</i>
Villkor 1	0-10 år		
Villkor 2	10-15 år	och	7 år eller mer
Villkor 3	15 - år	och	10 år eller mer

Planerings- och kalkylavdelningen

11.12.1997

	<p>De anställda i valgrupp 1 får välja antingen den lägre eller den högre pensionsåldern i pensionsordningen. Valet av en lägre pensionsålder än tidigare leder i regel till en mindre pension.</p> <p>Enklast är det om arbetsgivaren erbjuder alla de anställda som har omfattats av en pensionsordning med olika villkor för kvinnor och män samma pensionsförmåner, även om alla de anställda inte uppfyller kriterierna för valgrupp 1.</p>
Valgrupp 2	<p>Till valgrupp 2 hör de anställda som 1.12.1997 omfattades av en pensionsordning med olika villkor för kvinnor och män, men som inte uppfyller kriterierna för valgrupp 1. I denna grupp jämställs pensionsordningen så att en ny pensionsålder som är lika för bägge könen fastställs utan att arbetsgivarens sammanlagda utgifter för pensionsordningen ändras för denna grupp. De anställda får bestämma om de väljer den nya pensionsåldern som är lika för bägge könen eller den tidigare högre pensionsåldern.</p> <p>Det är också möjligt att komma överens om andra arrangemang. I sådana fall har de anställda likväl rätt att retroaktivt få gruppens bättre förmåner för tiden fr.o.m. 1.1.1994 fram till tidpunkten för jämställande av pensionsordningen.</p>
Garantipension	<p>Pensionen för de anställda, vilkas pensionsålder blir lägre till följd av valet beräknas på ett avvikande sätt. Tilläggspensionen beräknas endast på anställningstiden fr.o.m. 1.1.1994. Det kan leda till ett sämre pensionsskydd jämfört med pensionsskyddet enligt den högre pensionsåldern. För dem som valt den lägre pensionsåldern garanteras likväl en pension som är minst lika stor som den förtida ålderspensionen beräknad enligt pensionsåldern i den tidigare pensionsordningen, en s.k. garantipension.</p> <p>Bestämmelsen om garantipension gäller inte invalid-, arbetslöshets- eller familjepension. Bestämmelsen om garantipension tillämpas inte heller när anställningen upphör före den valda pensionsåldern.</p>
Anställningar som har upphört och pensioner som har börjat	<p>Inga ändringar görs vare sig i anställningar som har upphört före 1.12.1997 eller i pensioner som har börjat före 1.12.1997.</p>
Försäkringspremier	<p>Den anställdas egen pensionsavgift skall vara oberoende av kön. Bestämmelsen tillämpas för första gången på försäkringspremierna för 1998.</p>

Planerings- och kalkylavdelningen

11.12.1997

Tillvägagångssättet i pensionsanstalten

I början av 1998 får arbetsgivarna av pensionsanstalten en förteckning över de anställda som omfattas av pensionsordningar med olika villkor för kvinnor och män samt noggranna anvisningar om jämställande av pensionsordningarna. Arbetsgivaren och pensionsanstalten kommer för varje pensionsordning överens om hur lika villkor för män och kvinnor skall införas i pensionsordningen. De anställda skall anmäla valet av pensionsålder före 31.8.1998. Anmälningarna görs koncentrerat genom arbetsgivarens förmedling.